

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 "
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ . . . 9 дин.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЊУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте.

Претплату ваља слаати узгласом на општински суд а све кореспонденције на уредника.

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.

Неплаћена писма не примају се.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

ЗАПИСНИК

ванредног састанка општ. одбора 9 марта 1887

Били: председник општине г. Светомир Николајевић, б. заступник, члан суда и благајник г. М. Кр. Петровић, члан суда г. Јан. Јанковић; одборници и заменици: г. г. Ст. Добравојевић, М. Вељковић, Др М. В. Вујић, С. Станковић, Св. Јанковић, М. Степановић, Н. Д. Кики, Ј. Барловац, Н. Борђевић, В. Дучић, Ал. Богатинчевић, Ј. Х. Фичо, М. Д. Клидис, И. Автоновић, М. Валожић, Ст. Јосифовић, В. Козарац, Др. М. Т. Леко, Самуил Пијаде, Ј. Петковић, К. Црногорац и Др. Ђ. Димитријевић.

По што је отворио састанак, досадањи заступник председника г. М. Кр. Петровић, прочитао је акт управе вароши с указом Његовога Величанства којим је за председника општине вар. Београда наименован г. Светомир Николајевић професор велике школе.

По што је одмах за тим г. председник Николајевић положио законом прописану заклетву, у присуству свештеника а пред одбором и судом, узео је реч:

Г. Председник. Господо судије и господо одборници! Дозволите ми да овој свечаној заклетви, коју сад положих у присуству вашем, додам једну реч. Указ Његовог Величанства извео ме је из једног круга скромних и мирних послова на ово важно и веома ласкаво место, да будем председник у вашем већању, и саветник у вашој бризи о стварима општинским. Ја сам се узвишеној жељи нашег Владоца одазвао са оном послушношћу какву она захтева, и ако сам свестан свих тешкоћа какве морају пратити рад на пословима највеће општине у краљевини, општине, чији су приходи још мали а потребе преке и велике. Примио сам и радо ову дужност за то, што сам већи део свог досадањег живота провео у овој општини, и што сам вазда мислио, па и да-

нас мислим, да је дужност грађанина, кад се од његове памети очекује да може што привредити месту за које је фамилијом, кућом, пријатељима везан, да и привреди онолико колико уме и може; а после и за то, што се тврдо уздам у моје суграђане и у вас, господо, међу којима имам својих другова и личних пријатеља, да ћете ми помагати, или боље да речем, да ћемо се узајамно потпомагати, те да оправдамо поверења која су нас у ову кућу послала, и да заједно, збиља, учинимо колико се према приликама и сретсвима учинити може, те да престоница краљевине Србије дође што пре до задовољења оних потреба које се одавна осећају.

Ја не долазим пред вас с каквим детаљним програмом. Програм је у читавом низу потреба, које се само утркују која је преча од друге, а радови, ма и у покушајима, мојих поштованих и способних претходника, Карабиберовића, Влад. Борђевића и Богићевића, обележили су, у неколико, пут којим се подмирењу тих потреба прићи може. Ако будемо принуђени у нечем и одступити од њихова правца, морамо им ипак бити захвални, што су нам раскрчили домашјај погледа и што су нам својим покушајима показали на коју нам страну не треба ићи.

Како су приходи општински она основа са које се у сваком нашем плану, за подмирење ма које потребе, поћи мора, то ћемо питању чувања, множења и јачања општинских извора морати поклонити прву и највећу бригу. Ми се морамо, а за то смо и ја и ви послани, трудити да енергично отклањамо све оно што иде на умањивање и компромитовање прихода. У чувању интереса општинских не сме нас никакво осећање с пута правде и општинске потребе скренути. У колико нам приходи буду јачи, у толико ће нам и све оно што на њима дижемо бити јаче. Полазећи од оног што имамо, сва ће наша радња бити од стварне користи општини и грађанству, и нећемо губити време у изучавању ствари које не можемо извести.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ја мислим да у раду на пословима општинским треба ићи постепено и не ширити жеље за оним што је лепо желети а чему није лако прићи без опасности. Наша је општина велика по простору који заузима, мала по броју грађанства; економни морамо бити у старању о приходима, економни у трошењу прихода. Кад кажем да морамо бити економни ја разумем да се морамо старати да свака пара општинска коју утрошимо што и привреди. У нашем раду ми ћемо се договарати, узајамно контролисати, а очекивати да ће нашу радњу, осем надзорне власти којој је то дужност, и наше грађанство пратити бодрим оком. Само она општина може напредовати и цветати, само у оној општини може бити среће, у којој сваки грађанин бди над радом општинских органа, и у којој сваки грађанин, у кругу својих приватних односа, не заборавља на чување интереса општинских. Ако сви тако прегнемо, онда ће општина наша бити јака да реши све тешкоће: да свакоме своје грађанину осигура што више удобности за живот, да свакоме са своје стране помогне у испуњавању његових других, још већих од општинских, дужности какве му траже његова рођена кућа, деца и фамилија, и које му захтева држава. Поједини грађани и општина треба да се узајамно помажу; да једно од другог, по праву, тражи услуге и једно другоме чини услуге. Општина, најближи круг у који човек стаје кад са кутњег прага ногу спусти, треба да има нешто породичког, фамиљског. У њој треба да има нешто од оне искренности, оне љубави и слоге, оног прегнућа од сваког члана њена, оног узајамног потпомагања, каквог налазимо у срећним и великим породицама.

Ја са своје стране, сматраћу за једну од својих најсветијих дужности, да отклањам све оно што би јединству и слози у нашој општини претило; а у тој мојој дужности помагаћете ме ви, господо судије, својим савесним и непристрасним радом. И ви, господо одборници, тим, што нећете ни у којој прилици заборавити да одборник долази у општину из куће а не из државе; тим, што ће сваки од вас улазећи у кућу, остављати на прагу њеном страсти каквима овде нема места. У то име, име слоге, савесности, мудрости на пословима наше општине, поздравља вас данас ваш кмет и председник.

После г. председника добио је реч:

Г. Коста Црногорац. Господине председниче! У овом свечаном часу, кад после учињеног заве-

товања, позивате моје другове г. г. одборнике, да вас г. председниче у вашем тако озбиљном, тако тешком и врло важном звању потпомажу, — ја имам слободу, да вам г. председниче у име свију мојих другова одборника свечано изјавим и да вас истински уверим, да вам наша воља, наша збузљивост наша готовост и енергија стоји подпуно на расположењу ако ви г. председниче будете нас руководили оним тоном и тактом, којим смо ми и до сад руковођени били од бившег г. председника, онем збуљом и вољом, која председницима припада и која се од председника тражи; јер који старешина уме и хоће да ствара љубав, слогу и јединство за рад, тај се и одликује оном врлином, за којом ће сваки па и ми полазити, као што смо с' тога чврсти и енергични били уз бившег председника, који је умео у вама да изазове и да покрене још и добру вољу и ретку збуљу за истински и енергични рад.

Господине председниче! Нема ви једнога међу нама, који ће изостати да вас најозбиљније и најсавесније помаже, тим пре, што сви знамо, да то место, које ви данас г. председниче заузimate, стоји на висини поноса целе престонице — општине па дакле и одбора, јер је Његово Величанство Краљ благоволоо пре неколико дана бившег лорд-мера престонице Краљевине Србије узети и поставити за члана високе владе за министра а то нама одборницима као и грађанству чини велику част.

Господо одборници! молим вас, помозите ми, да оправдам овај свој говор у име ваше: стоји ли што рекох, као и то: да ћемо г. председника својски и искрено помагати у свима предузећима као и радњама, које одговарају престоници и жељама грађанства, и које ће Београду дати сјајнога угледа, досто огпрестонице Краљевине (Сви: тако је, стоји и хоћемо).

Честитајући вам г. председниче у име свију мојих другова г. г. одборника ово високо звање велимо вам: да живи председник г. Светомир Николајевић („Живио“)

Бр.

По саслушању акта управе вароши за избор чланова пореског одбора, одбор је према 6-ом члану закона,

изабрао

за чланове пореског одбора:

а) варошки кварт г. г. Тићу Марковића Шапчанина, Самуила Пијаде, Николу Спасића, Саву Цевајровића и Михаила Терзибашића.

б) за савски, г. г. Ђоку Аћимовића, Стевана Каранешића, Симу Параноса.

в) за теразијски, Јована Јелкића, Тодора Савића, Уроша Стефановића бикалина.

г) за палилцу, Васу Дучића, Васу Радојковића, Милоша Трпковића.

д) за врачар, Грују Ивановића, Сергија Станковића.

ђ) за дорћол, Тала Стефановића, Наколу Кики.

Бр.

Прочитан акт, којим се траже уверења о владању, имовном и задружном стању за: Стевана Арамбашића, Јована Бервалда, Радугу Враћешеву, Тодора Арсића, Ивана Пековића, Ђуру Тошића и Андрију Марјановића Одбор је

изјавио

да су сва ова поменута лица рђавог владања а непознатог стања.

Саставак је отворен у 10 а закључен у 11 часова пре подне.

З А П И С Н И К.

важредног саставка општинског одбора 5 марта 1887 год.
(саставак отворен у 5³/₄ часа)

Били су: заслужник председника г. Мијајло Кр. Петровић, члан г. Јанаћ Јанковић, одборници и заменици, г. Димитрије Миловановић, Сергије Станковић, М. Стевановић, Мијајло Кретић, Атанасије Кумануди, Стеван Јосифовић, Др. Марко Леко, Светомир Николајевић, Коста Петровић, Милан Вељковић, Светозар Јанковић, Јован Дилбер, Фердинанд Розелт, Милош Валожић, Мата Наумовић, Илија Антоновић, Милутин Марковић, Стева Добривојевић, Самујел Пијаде, Ј. Милановић, А. Богатинчевић, Марко Степановић, Коста Црногорац.

Бр. 44

Саопштена су акта којима се траже уверења о владању и имовном стању за кривце. Одбор

изјави

да су: Соломон Маца трг. доброг владања, слабог стања; Др. Бернард Брил доброг владања, средњег стања; Вавика Марјановић и Антоније Илић шкембар непознати; Анка Стојановић и Катица Петровић служавка непознате; Сима Миљковић келнер непознат; Владислав Живановић бив. служитељ болнички; Јана Ђорђевић и Тодор Ристић непознати; Димитрије Симић обућар непознат; Петар Д. Јовановић трг. агент доброг владања слабог стања; Ђорђе Поповић трг. доброг владања и средњег стања.

Бр. 45

Заступник председника г. Мијајло Кр. Петровић. У права вароши Београда тражи да се на место г. К. Пе-

тровића коме је немогуће да учествује у раду пореског одбора, што би једно одељење апелационог суда остало без потребног броја чланова, изабере друго лице.

Г. Јован Дилбер. Ја предлажем г. Арсу Јовановића. (Прима се.)

Заступник председника г. Мијајло Кр. Петровић. Има ли ко да је противан (Нема).

Оглашујем да је општински одбор

изабрао

Г. Арсу Јовановића држ. правобраниоца за члана пореског одбора.

Заступник председника г. Мијајло Кр. Петровић. Г. министар грађевина пита општину хоће ли хој требати онај тунел код Вајфертове пиваре, испод топчидерског насипа, у коме случају наређује да се побринемо о његовом осигурању, а у противном, тунел ће се затрпати. (Прочитан акт.)

Г. М. Кретић. Ја мислим да ће нам тај тунел требати за насипање баре; јер ако почнемо насипати бару, једино место одакле можемо доносити земљу то је оно код Вајфертове пиваре, одакле је већ земља ношена. С тога мислим да би овај тунел требала да прими општина и да га оправи. Кад би се сад затворио, па доцније кад нам устреба по нова право, много би више коштао.

Заступник председника г. Мијајло Кр. Петровић. Ја сам наредио инжењеру да изађе на лице места, види тунел и поднесе предрачун шта би коштала поправка тог тунела. По том његовом предрачуну тунел би коштао 7000 дина. (То је и сувише).

Г. М. Кретић. Ја нисам за то да се гради тунел према овоме предрачуну, јер је то скупо. Боље ће бити да се тунел подупре растовим гредама, да се као што се зове „пелцује“ па ће трајати још 30 год.

Г. С. Станковић. По што општина има свога камена то држим да би најбоље било да се тунел каменом озида а циглом засведе.

Г. Д. Миловановић. Моје је мишљење да овај тунел не треба подзиђивати и засводити јер он неће трајати 200 год. него га треба подупрети новим гредама па ће трајати још 5—6 год. а за толико ће нам и требати.

Г. М. Кретић. Тунел не мора да се засведе, већ да се озидају два зида а горе да се метну траверзе од греда. Ако општина има камена, могу се тим каменом стране озидати а горе да се засведе циглом, и то неће много коштати.

Г. А. Кумануди. За сада је најбоље да се тунел оправи гредама, јер ако дозволимо да се зида, оде то до велике суме.

Заступник председника г. М. Кр. Петровић. Прво и главно питање то је, да ли општина прима на се тај тунел. (Прима).

После овога одбор

решити:

да се умоли г. Чађевић инж. да направи нов предрачун тако, да се стране зидају општинским ломљеним каменом а горе или да се засведе циглом или да се гредама постави. Предрачун да се направи и за једно иза друго и,

пре но што се изнесе одбору, да обе варијенте прегледа
г. М. Крстић.

Бр 47

Заступник председника г. М. Кр. Петровић. Још 18 децембра прошле године одбор је донео одлуку да се у начелу усваја неопходно грађење школа а понуда поднета од г. Фишфе-а да се упути изабраној комисији на реферат.

Та је комисија господо проучила понуду г. Фишфеа и сад молим да саслушате њен извештај.

Деловођа чита извештај који гласи :

„Комисија одређена за проучавање поднешеног оферта за прављење основних школа и покривање пијаце, има част поднети одбору следећи извештај о овој ствари.

У понуди предузимача г. Фишфеа изложени су услови и сума коштања за четири основне школе са извесним бројем станова за учитеље и учитељице. Но комисија је нашла, да би према великом обиму Београда и сувише неудесно било, кад би се деца са свију крајева вароши морала скупљати само на четири места, зато је у први мах одлучила била, да се зидају девет основних школа, па је позвала предузимача да према оволиком броју школа предругојачи план школских зграда тако, како би сума коштања и оволиког броја школа одговарала суми оне буџетске партије, из које се хоће да подмирује интерес и амортизација-

Услед тога предузимач ће поднети план измењен тако, да школске зграде прве класе у место 14 станова добију 12, а у место 8 разреда за дечаке и 6 за девојчице, буде 6 разреда за дечаке и 4 за девојчице; даље остала би соба за гимнастику, а у место 5 соба за са-станке, дошла би једна велика сала. Код школских зграда друге класе сведен је број станова од 14 на 8, а од 8 разреда за дечаке и 6 за девојчице, сведено је на 4 разреда за дечаке и 4 разреда за девојчице са собом за гимнастику.

Али и са овако умањеним планом школских зграда није се могла остварити жеља комисије, да се број школа увећа на девет, јер би у том случају целокупна сума коштања у велико прешла цифру, која се према буџету може на ову цел употребити. За то комисија нагнана овом финансијској вуждом, морала се задовољити тиме, да се за сада подигну само шест школских зграда, и то на овим местима: код велике цркве, на зеленом венцу, у палидули у улици светогорској, на западном и на источном врачару где и сада школе постоје и на дорћолу. Но пошто у овом последњем крају за школу намењен општински плац регулацијом улази под улицу, то би се г. Ми нистар грађевине имао умолити да у накнаду да други државни плац код „Сака чесме“.

Од ових школских ограда она код вел. цркве била би по плану прве класе и коштала би 240.000 динара: осталих пет школа биле би начињене по плану друге класе свака у вредности 178.350 динара. И тако, свих 6 школских зграда коштале би 1,131.750 динара.

По што влад општински у светогорској улици није толики да би се на њ могле сместити и учioniце и станови учитеља, то је предузимач пристао, да за исту цену назиди засебно учитељске станове одма преко пуга од

школе, на оном празном општинском земљишту које је уза сами „Ташмајдан.“

Код велике цркве. у средини општинског плаца постоје два приватна имања, и то на тако незгодном месту да би се план морао преиначити, те би тиме и удобност и симетрија зграде покварена била. Да би се овој незгоди доскочило, предузимач г. Фишфе пристаје да ово приватно имање за рачун општине одкупи, па суму, коју за то исплати да споји са целокупном сумом дуга са којом би се после и овај издатак амортизацијом исплаћивао.

Даље, предузимач пристаје и на то да сам сноси све таксене издатке, који би се око ове ствари имале учинити; а одустаје од тражење гаранције зг солидност земљишта, и пристаје, да терене на којима ће зидати сам испита, па на онима, које за добре нађе да сам на свој ризик грађевине подиже.

Покривена пијаца онако како је у оферту описана коштала би 240.000 динара,

Сем побројаних измена г. Фишфе остао је у осталом односно израде, начина исплате и гаранције при свом првашњем оферту, с том још разликом, да се за своју гаранцију до коначне исплате задовољава са правом хипотеке на подигнутим зградама и плацевима у место пређе траженог права својине.

Све горе изложено усвојила је и комисија једно с тога, што је од стручњака добила уверење да стављење цене нису скупе, а друго и за то, што за ово важно а и хитно предузеће није било никаквих других озбиљних понуда; јер други понуђач г. Клајн и ком. после поднетог оферта за 4 основне школе није се више никако комисији јављао.

Као што је напред поменуто сума је коштања свију школских зграда 1,131.750 дин. На ову суму предузимач рачуна 5% интер. годишњи за време прављења зграда, а то је за две године, што износи 113.175 динара. И кад се ова сума дода горњој, онда целокупна сума износи 1,244.925 динара. За интерес и амортизацију ове суме рачунајући 8% год. потребна је годишња цифра од 99.594 динара. Истина да је у овогодишњем буџету партија из које се овај издатак има чинити мања од горње суме са 9000 динара од прилике, јер на кирију за станове учитеља, за школске локале и огрев стављено је свега 90.134 динара, али кад се узме у вид, да из године у годину буџет прихода општинских све већма расте, онда се са сигурношћу може рачунати, да ће се после две године и ова разлика са увећаним приходом врло лако измирити моћи.

Покривена пијаца стаје 240.000 дин., а са годишњим интересом 5% на ову суму, у 12.000 динара, износи 252.000 дин. И по томе за интерес и одплату за покривену пијацу потребно је годишње 20.160 дин.

У буџету овогодишњем партија пијачног прихода је означена са 21.700 дин.; но кад је сад оволики пијачни приход, онда на сигурно можемо узети да ће се доцније приход овај удвојити — кад покривена пијаца потпуно уређена буде — те ће се од туда добити и знатна помоћ за отплату партије утрошене за школе. За то се насигурно може рећи, да ће и ова партија прихода стизати не само

за интерес и амортизацију пијачног дуга већ да ће и знатну помоћ давати партији за школске издатке.

Према изложеном, комисија има част препоручити одбору овако измењену понуду г. Фишѐа за закључење дефинитивног уговора, са том жељом, да први општински приход буде употребљен на подизање што већег броја школа јер је овај садањи, на коме се је комисији по нужди зауставили, доста мален и недовољан да подмири имајуће потребе.

На завршетку има се приметити још и то, да г. Фишѐе по закљученом уговору жели да задржи себи право опције за шест недеља И комисија је мишљења да се ово право опције понуђачу може дати једино под тим условом да од дана кад његова повуда буде примљена од стране одбора, дужан буде поднети у року од шест недеља дефинитивне детаљне планове и свеске техничког описа, што ако у том року не учини, онда да општину сви преговори са њим вођени ништа не вежу. А ако поднесе планове па дефинитивном урђењу ствари не приступи од тада па за месец дана, онда да поднешени планови припадну општини у својину.

Деловођа

Ник. Стојановић

Преседник

Коста Петровић

Ч Л А Н О В И

К. Петровић учитељ, Миша Михајлевић проф. Д. Миловановић судија, Др. Лаза Пачу, К. Црногорац, Благоје П. Неђић, Др. Ђ. Димитријевић, Јов. Илкић, Мијајло Кретић, Ђ. Коварац, А. Бугарски, Ј. Милановић.

(Одвојено мишљење г. Леко гласи) Као што сам се на трећем и четвртном састанку изјаснио, одсудно сам противан оваквим одлукама комисије без прецизнијих података о фактичким потребама и средствима којим општина располаже. Противан сам даље да се за сада подижу и станова за учитеље и учитељке из разних за више познатих разлога и с тога што није тачно констатовано колико ће од суме (54000 дина.) која је одређена општ. буџетом за станове учитеља и учитељака, моћи да окрњи за школе.

24 Фебруар 1887. год.

у Београду

Члан комисије за грађење
основних школа и гводење пијаце

Др. М. Т. Леко

Сама понуда (но која је горњим извештем комисије измењена и као таква тек од одбора примљена) гласи:

ГРАЂЕЊЕ ШКОЛА

ЗА

општину вароши Београда

О П И С

І. Централна школа

Ово се здање састоји из: шест разреда за дечане; четири разреда за девојчице; једне гимнастике; дванајест станова за особље; једна сала за састанак.

Ова школа имала би се саградити према приложеном плану са разликом од два разреда мање за дечане и два за девојчице; као и тиме што би горњи спрат предњег дела зграде имао једноставну салу у место два стана (апартмана).

І Школе № 2, 3, 4, 6 и 8.

Свака од ових школа имала би: четири разреда за дечане; четири разреда за девојке; једну гимнастику од 8м 10⁰⁰ и осам станова за учитеље и учитељке.

Разреди и станови имали би размере изложене у плану № 1 Ови радови саображавају се претписима програма у оваким стварима.

Распоред зграде у плану № 2 удесиће се према распореду dotyчних плацева.

3. Школе № 5 и 7

Свака од ових зграда имаће: два разреда за дечане; два разреда за девојчице; једну гимнастику од 8м 10⁰⁰ и четири стана за особље:

Овај би се тип зграде добио по плану № 2.

Приземни спрат би био резервисан за разреде а горњи спрат за станове (апартмане).

Израда.

Општина ће предати концесионарима.

1. План вароши Београда. Плачеви где би се имали подићи школе били би означени и по реду нумерисани на истом плану.

2. Котиране висине плацева. Свака од ових висина носиће № која одговара оној означеној на карти. — Црта од првеног мастила означаваће улџу, с лица које ће се налазити главна фасада зграде.

Саме карте и висине биће тачно обележене и оверене од надлежних одељења општине београдске.

Према овим висинама концесионари ће израдити привремени нацрт у коме ће се изложити распоред сваке школске зграде, и који ће послужити као основа за оне дефинитивне планове израде, који ће се одбору општине на одобрење поднети.

Концесионари ће се, колико је год могуће, саображавати при изради ових планова претписа министарских решења односећих се на разредне зграде.

Општина ће гарантовати концесионарима солидност земљишта на коме се зграде имају подићи — то јест — плачеви ће бити тако изабрани да у зидање темеља не оде просечно више од 1 (једног) метра.

Концесионари узимају на се сваку одговорност у словљену параграфима грађанског закона о грађевинама.

Одбор ће именовати једну сталну комисију која ће вршити генерални надзор над грађењем, т. ј. која ће бити повзана да испита и квалитет материјала и начин зидања, и лебдити над строгим извођењем одбором усвојених планова.

Општина ће уступити концесионару бесплатну употребу плацева и камених мајдана својих према потреби овог предузећа.

Стара грађа — од зграда које се на месту буду рушиле — постаје својином концесионара.

Сав материјал и алат потребан за ово предузеће има слободан улазак у Србију, и неће имати ништа да плаћа ни држави, ни округу ни општини.

Цело предузеће има бити савршено ослобођено од сваког данка и намета, и општег и месног.

Плаћање

Плаћање ће се вршити у ануитетима које ће почети од дана кад општини буду школе предаве.

Периода и место плаћања одредиће се при закључку дефинитивна уговора.

Сума ануитета улазиће сваке године у редовни буџет општине и исплата се вршити полу годишње.

Ануитет ће износити 8% од капитала.

Овај проценат одговараће: а.) са 6% интереса на капитал б.) 20% отплате.

Гаранције.

Као гаранција плаћању ануитета, до коначне исплате целе суме, плацеви и школе на њима подигнуте биће својина концесионара.

У случају да општина не испуни уредно своје обавезе, она признаје и уступа право концесионару да, до измирења суме ануитета, попуњује исту из прихода од клања стоке и покривене пијаце.

Сви овде и горе изложени услови гаранције и плаћања односе се подједнако и на школе и на покривену пијацу.

Школа № 1... кошта 240.000 динара: 10% интереса на капитал за време (двогодишњег) грађења 24.000 д.

Капитал за амортизацију... 264.000 дин.

Школа № 2... кошта 178,350 дин. 10% интереса на капитал за време грађења 17,835 дин.

Капитал за амортизацију 196.185 дин.

Школе № 3 196 185 "

" № 4 196.185 "

" № 6 166.185 "

" № 8 195.185 "

970,925 динара

Школа № 5.. кошта 97.875 динара 10% интереса на капитал

За време грађења 9787 дин.

Капитал на амортизање 107,662.50 дин.

Школа № 7 107,661,50 "

Покривена пијаца кошта 240.000 динара 5% интереса на капитал за време грађења 12.000 динара;

Капитал за амортизацију 252.000 динара.

Целокупно издатак 1,712.250

За фирму *Фишфе-Вандерстратен* пуномоћник — *Артур Фишве.*

Г. К. Петровић. Господо, као председник поменуте комисије имам вам, поред прочитаног извештаја, још и то доставити: чланови који су били у комисији, а нису и чланови одбора изјавили су жељу: да и они имају учешћа у дебати о овој ствари. Ја мислим да то само може бити од користи по ствар, и за то се надам да ће одбор ову жељу г. г. чланова примити и дозволити им учешће у дебати. По себи се разуме да они немају права на гласање (Усваја се.)

(Од те комисије били су присутни: г. г. Др. Лаза Пачу, Миша Мијајловић, проф. Јован Илковић инд и Коста Петровић учитељ.)

Г. Д. Миловановић. У нашем реферату стоји да „предузимач прима све таксе да сноси.“ Међутим он каже у својој понуди „сав материјал за грађење има слободан улаз у земљу.“ Изгледа да ово двоје стоји у противности; за то ја

и објашњавам да се оно у нашем реферату односи на таксу која има да се положи за уговор, а та износи до 1000 д. Што се тиче онога што је у његовој понуди, тога остаје да се ослободи, као што је и молио.

Г. Др. М. Лeko. Молим да ми се дозволи, да укратко изложим зашто сам као члан комисије за грађење основних школа био приморан, да одвојим мишљење.

Чим се приступило специјалном проучавању понуде за подизање основних школа, предлагао сам да нам је потребно да имамо тачније податке о нашим садашњим потребама и средствима, јер се одмах увидело, да предузимачевом понудом немогу бити све потребе подмирене, и да ћемо и после извршенога посла морати и даље плаћати кирије за неке школеке зграде и давати учитељима и учитељкама накнаду за њихове станове.

Мој предлог о прикупљању тачнијих података комисија није усвојила.

У колико је мени познато, ја сам уверен, да није као што се у комисијском извештају напомиње разлика само у 9000 динара, којом би сумом општ. буџет више оптерећен био већ да је разлика скоро у 40.000 динара.

Према извештају комисијском, општина би овим предузећем добила, једну основну школу I класе код саборне цркве са 12 станова, 10 учионица, собу за гимнастику и једну велику салу за цену од 22.000 дук. цес. и пет школа II класе са по 8 станова, 8 учионица и собом за гимнастику за цену по 16.350 дук. цес. Свега коштало би ово предузеће (тачно) 1.244,925 дин. Рачунајући по 8% годишњег интереса с отплатом то износи 99.594 динара. За исплаћиване овога издатка имале би да се употребе ове суме одређене у овогодишњи општински буџет.

Накнада учитељима и учитељкама за станове 54400 дин
Кирија за основне школе. 24000 "

Огрев школа 10734 "

Свега 90134 "

Да би се горња сума од 99594 дин. могла исплаћивати имао би да се општински буџет оптерети са 9460 дин. Но овој суми ваља додати и огрев, јер ће се и доцније морати трошити на ту целъ а то износи онда свега 20.194 дин.

Даље, спомевутим предузећем добијамо 52 стана и 50 учионица а ми имамо сада у Београду 68 школских одељења и 48 учитеља и учитељака. Према томе, остало би општини да и даље плаћа накнаду за 6 учитеља односно учитељака (по 70 динара месечно), за 18 школских одељења и за станове фамулуске. Узев у обзир прескупу кирију, коју данас плаћа општина за школе држим да би за ове неподмирене потребе имала општина на 20.000 дин. нових издатата. Кад се ова сума дода горњој, излази свега 40.000 дин. Овде није урачуњен издатак за откупљавање приватнога плаца код саборне цркве.

Из овог вида се да ће општински буџет бити оптерећен далеко већом сумом, но што је комисија извештају казана. —

Одеудно сам противан и подизању станова поред школа. Подизање заједничких станова покушавано је и на другим местима, па се на скоро увидело, да то није добро. Тешко је да у једној авлији са толиким становима

влада онака слога, каква је потребна да влада међу учитељима а и учитељкама. Из хигијенских обзира, нарочито због инфекциозних болести, није добро да су уз саму школу и станове. Школа треба да је опкољена бар повећом слободном просторијом ако не лепом баштом. Напоследку боље је давати учитељима и учитељкама и у будуће накнаду за станове, па нека они тим додатком (као и са платом) располажу како најбоље знају, и не овим учитељским додатком правити неке финансијске операције и неке неумесне штедње. — Кад би се само она сума, којом се сад плаћају баснословне курије за основне школе увећала за оволико, са колико би овим предузећем био општински буџет оптерећен, уверен сам, да би могли том сумом подићи довољан број солидних зграда за основне школе, далеко боље од садањих. Истина не тако гравитозних као што би била она код саборне цркве од 20.000 дук. цес. али за тако велику школску зграду општина и нерасположе удесним, одговарајућим простором.

Држим да сам овим довољно оправдао моје одвојено мишљење.

Г. Ст. Добривојевић У извештају се вели, да се плаћање интереса почиње како он почне видати; међу тим у одбору је говорено да се плаћање почне од дана предаје зграда. Тако исто би приметио и то, да потребне плаћеве не купује он, већ треба општина сама то испод руке да се погоди са људима, разуме се да ће то бити јевтиније, а он нека помогне општини при плаћању. Каже се да су неки привремене планови направљени. Не знам да ли је у њима предвиђено да женске школе буду одвојене од мушких (Обраћена је пажња и на то.)

Г. Св. Николајевић мисли да је уз овај план требало добити бар приближан предрачун јер се само по предрачуну може ценити солидност и вредноћа (новчана) грађевине. Затим вели, да је тај план (респек. планови) не потпун, те да у њему нема ни оних свих локалитета каквих по закону о основним школама треба да има. Он је најпосле мишљења да би при склапању уговора с предузимачем требало сав овај рад, и планове и извештај комисије, упутити министарству просвете да га оцени са стране школ. захтева, па затим потражити и мишљења савета лекарског да ли је план с хигијенске стране добро удешен.

Г. К. Петровић. На првом месту примећујем, да је комисија, која је понуду и планове проучавала, састављена из стручњака. У састав комисије као што знате, ушли су: наша два уважена архитекта; г.г. Бугарски и Илкић ушли су даље 4—5 које професора које учитеља; ушла су два лекара, два правника и неколико трговаца. Према томе, по моме скромном мишљењу, у овом питању заступљена су сва она гледишта, која су требала да буду заступљена. За тачвији предрачун, који се сад тражи, били би потребни дефинитивни планови а ти би како сам дозвола, коштали око 6—8000 дин. На толики пак издатак и жртву не верујем да би и један од предузимача, без озбиљнога изгледа на пријам његове понуде пристао, јер сваки тражи неку извесност, па тек онда да приступи томе послу и томе издатуку? Нама т. ј. комисији било је главно да се по поднесеној скици, средством стручњака оцени: је ли понуда скупа? да ли би се могла јевтиније

добити? и да ли пројектоване зграде — скице — одговарају правилима, које је министарство просвете, по са слушању стручњака, прописало. И пошто су нам стручњаци казали: да су цене солидне, да понуда није скупа, да пројектоване зграде подмирују и педагошке и хигијенске и остале потребне захтеве, и, поврх свега тога пошто је комисија узела реч и од предузимача да он буде дужан подићи грађевине такве које ће одговарати свима, прописима „правила о грађењу школа која је г. министар просвете прописао — онда, према свему томе, комисија није могла тражити дефинитивне планове; она се је задовољила и са нацртима — скицама — које је предузимач поднео. Са тих обзира и разлога, комисија је и препоручила одбору показану понуду. Јер, што се тиче омањих ситуација, као н. пр. да ли ће овај прозор бити овде или онде и т. подобно, то ће се, разуме се, удешавати доцније према поменутих правилима. По свему сад ваља решити прикамо ли ову понуду, или не? А што се тиче дефинитивних планова и осталог, то је ствар уговора и њима се има све то предвидети и утврдити,

Г. С. Добривојевић. Ја сам хтео да допуним говор г. Николајевића: баш зато што нема предрачуна комисија не може да каже да ли је то јевтино и врло добро.

Г. К. Петровић. Довољно је да се из ових скица види квадратура пројектованих школа; а кад се то види т. ј. кад се зна шта по целокупној квадратури кошта један квадратни метар, онда се према томе може доста приближно ако не и сасвим поуздамо, знати: је ли или није понуда скупа. По томе су сигурно и стручњаци комисије свој суд о понуди дали. По томе и ми сви који смо год зидали кућу, можемо то да кажемо, ма да нисмо у том стручњаци.

Г. Св. Николајевић. Хтео бих да запитам г. Илкића кога немам част познавати, по чему се цени скупина или јевтиноћа неке грађевине? По квадратури то не може да се цени. Ја мислим да никаква друга мерила за тачну оцену нема до предрачуна, и кад би ми хтели да питамо је ли то скуп или јевтино то би ми морали знати пошто је материјал и остало. Што се тиче самих станова, класних соба, ја кажем да је ово оскудан план. Ми мислимо да се поред основне школе установе неке редионице; међутим, за то нема у плану ни парчета места. Свака школа по селима има своју библиотеку и музеј, међутим за то ми овде немамо места, до ако ће се то сместити у кућу учитељеву. Дакле, план није прављен према закону о основним школама. Неупутно је пак пред нас стављати да кажемо да ли је то скуп, по што нема детаљних планова.

Г. Јов. Илкић. Што се тиче цене ми смо за основу узели цене школа које су до сад овде грађене. Од толиких планова који су прошли кроз министарства просвете и грађевине, и за које планове су рађени тачни предрачуни, ми смо узели просечну цену и према њима смо оценили ове скице. Зидане пак, разуме се да не може другаче бити него како прописује закон који изискује сталност куће. Кад буду израђени детаљни планови, онда ће се и утврдити цена школа, за сад је као што поменух узета просечна цена оних грађевина школских које су већ у Србији подигнуте. А та износи 110—140 дин. од квадратног метра, но, разуме се, да та цена није обавезна, него ће се при усвајању детаљних планова и састављању уго-

вора саставити тачан предрачун за поједине зграде, замо уверен сам да просечна сума тих предрачуна неће прећи речену суму од квадратног метра, што ће се и ове по- дићи са истим материјалом и радном снагом као што су се и досада градиле школе у опште. Што се тиче тога да ми нисмо узели у обзир и друге просторвје које су потребне као библиотеке и радионице имам одговорити да смо прво имали на уму буџет општине како би за ту суму која се сада издаје на ту цел добили што више учионица; а што се мисли да поред учионица треба, у становити радионице то би добро било исто коа и себе за библиотеку и музеј, но кад би се то учинило онда би нам у овом случају за то морало одпасти неколико учи- оница, или би се морало више утрошити т. ј. прекора- чити досадања сума која је зато намењена, што је сада немогуће јер ми опет неби дошли до својих школа.

Г. К. Петровић. г. Светомир рече, да би, поред школа — учионица — требало да буде још и неких радионица музеја и још неких корисних установа, или боље рећи локала за те установе. Ја потпуно делим умесност ових потреба и жеља. И комисија је, господо, желела не само то, него још и нешто више; али водећи рачуна о могућности општине и буџету општинском комисија се је зауставила само на ономе што се може остварити. Комисију је поглавито у овој ствари руководило то: што је она хтела да за суму која се даје за станове у- читеља и за кирију школа, добије могућни број добрих школа и станова. Комисија је све једнако имала у виду финансијско стање општине, т. ј. приход којим се распо- лаже. И налазећи да би проширивањем својих захтева који прелазе снагу општине остала општина и даље у овој ствари на овој истој тачци, на којој је и сад — комисија, бојећи се ове евентуалности, стала је на тачку могуће остварљивости. И заиста, господо, ако се не би примила ова понуда, општина би могли још 50 година плаћати кирију и наша деца на толико година могла би се мучити и давити у овим садашњим школама, од којих ће повуђене школе, ма да ису савршене, ипак бити боље са 50% процента. И ја бих хтео и желео да пра- вимо школе као што бива у Лондону, Паризу, Бечу но на што та жеља, кад општина вије у могућности да то изврши. Треба дакле урадити што се може, јер ће то бити од овога, што је сад много боље. Осим тога тако ће општина кроз извештај низ година, т. ј. пошто ие- плати пројектоване у понуди школе и овај садашњи из- датак на школе и станове учитеља, моћи употребити на друге корисне цели Што се тиче погрешака у скици оне се могу поправити као што се може и оно, што не достаје, допунити.

Г. К. Црногорац. Ја ћу да покушам да одговорим г. Леку и г. Николајевићу. Кад је одбор примио предлог какав је од понуђача дошао он је изабрао једну коми- сиију којој је ставио у дужност да се руководи по жељи одбора само у овој цели: да каже, је ли истина да ова сума новаца са којом одбор располаже може бити довољна према понуди понуђача? То је била основа са које се по- лазило и са тога гледишта и стручњаци су ту ствар ра- зумели, јер је председник ту ствар тако и руководио. А ми као чланови комисије нисмо смели губити из види

ни ту околност, да наша варош не сме више ни за ми- нут чекати са својим радovima и да јој се треба журити за унапређењем. Међу тим, што смо добили могућност те најпре почињемо са школама, то је само за честитање; ја верујем да ће сваки наш рад даље уродити срећом. Г. Леко је у последњој седници комисијској изразио своје мишљење и ја сам држао да већу морати да му контрадицирам, јер његово тврђење стоји на несигурним основама. Ја мислим и тврдим да нас је у ствари ру- ководило то што ћемо свим да подмиримо једну огромну и готово највећу потребу, а да не пада нов терет на грађанство. Такав посао мора бити пун похвале. Што се тиче говора г. Николајевића могу да речем то, да кад би ми били „богати Енглези“ нема сумње да би ми правили и „куле по ваздуху“ и онда би и требали и мо- гли за цело да направимо и више локала. Овако се мо- рамо задовољити и мањим. Школе какве нам се нуде врло су добро дошле и ја држим да не може бити што учутније до да понуду примимо. Тако ћемо после 25 го- дина имати наше школе и 100.000 дина. метаћемо у деп са којим новцем можемо зидати и кватире и музеје и све што нам деље буде требало.

Г. Др. М. Леко. Кад ми подижемо зграду од 22.000 дук., на та зграда, не може да задовољи све наше по- требе, и не може да буде угледна зграда, онда не знам шта би коштала таква једна према нашим приликама у- гледна зграда.

Г. Св. Николајевић. Ако бих говорио о потреби школа то нема сумње, да се та потреба увиђа и да је предлог г. преседника похвале достојан; треба спасти нашу децу, нашу младеж и нас саме. Него ја полазим са тачке еко- номије са које полази и г. Црногорац и кажем да би гра- ђевине биле солидније не треба се ослањати само на оно што је у овеме распису. Ја држим да овакав план веће ни виша власт одобрити. Пошљите министарству ја сумњам да ће га усвојити. И ја знам мало о школама и знам шта тражим а и он кад добро замотри у план ви- диће да има и хигијенских потрешака и оскудица. Лепо је приметио г. Леко да кад се зида једна зграда 22.000 дук. да она треба да буде углед. Ми подижемо велику школу и она треба да траје дуго, јер ми имамо и друге потребе да подмирујемо, те с тога а у интересу штедње ваља подизати добре зграде. Ја предлажем да се овај план претходно пошље једној педагошкој-хигијенској комисији ја то је министарству просвете, просветном и савету савету лекарском на оцену па тек онда да се приступи реше- њу ове ствари.

Г. Др. Лазу Пачу. Ја бих хтео једну општу примед бу да учиним, по што је дебата застранила. Код овога пи- тања треба да разликујемо две ствари и прво саме школе и друго кватире за учитеље. Прва ствар то је потреба општине, друга ствар то је рачун општине. Да треба да зидамо школе које су потребне о томе не може бити спора. Поднети план дат је комисији и она је о њему већала и у начелу га усвојила; у детаље нисмо улазили пошто се понуђач обвезује да школе зида по правилима, које је ми- нистар просвете прописао. Нема сумње да су та правила написана према свим педагошким и хигијенским захтевима Г. Стева Поповић, који је долазио на један комисијски са-

станак, изнео је питање да ли се учитељски станови и учионице налазе под једним кровом, но, кад је чуо да то није случај, већ да су станови одвојени од учионица, одустао је од своје примедбе. За сад је потреба да имамо 60 учионица; у нашем извештају ми смо нагласили, да се овим што добијаме не подмирује потреба. И сам рад сам да имамо одмах довољан број школа, но, кад се то не може, боље је почети са грађењем оноликог броја школа, колики према нашем имовном стању можемо да подигнемо. Да видимо да ли је г. Леко изнео тачно бројеве. Г. Леко наводи да сада постоји 68 школских одељења, и даље да има 60 учитеља. Ово је немогуће: или има и 68 учитеља или има само 60 школских одељења, — иначе би 8 школских одељења било без учитеља. Нама треба 60 школа, које би биле 10 м. дугачке и 7 м. широке и 4 м. високе; на такву једну школу дошло би по 50 ђака. Сада има у Београду 3000 ђака. Ми дакле добијамо 50 школа, односно 52 школеке собе и по том подмирујемо потребу за 2500 ђака. Још остаје 500 ђака. Имамо једну школу, коју већемо рушити и у коју стаје 200 ђака (теразијска школа). По томе остаје неподмирена потреба за још 300 ђака. Ако данас имамо 68 одељења као што наводи г. Леко, то је за то, што су та одељења, таква, да у те учионице не може да стане ни 50 деце. Понављам, да треба да зидамо школе. Мислим да нема више ко би овоме био противан. Да је ово мало школа колико добијамо (52 односно 50 учиона) то смо и ми казали, и зато смо тражили још 3 школе, но то нисмо могли за сада добити због финансијских прилика наше општине. Што се тиче плана (односно скице, која је пред вама) имам да приметим ово: план је рађен на основу расписа министра просвете. Ако је распис такав, да у њему није пажљиво ни на педагошке ни хигијенске услове, онда смо на страну тици, али не својом погрешком, но само заведени таквим расписом. Ми добијамо 52 стана за учитеље а сада имамо 60 учитеља, остаје, дакле, да плаћамо станове за 8 учитеља. Но ми смо у извештају баш зато и казали, да се први приход који се покаже у општини употреби на подизање још бар три школе. Плаћали би према томе само 8 станова. Ми смо већ толико година плаћали за станове али кад би усвојили да озидамо станове на отплату ми би плаћали за 23 год. а после тога имали би своје куће и не би плаћали ништа. То чине и људи приватни који подижу себи кућу на отплату, и тим путем лакше дођу до куће. Хоће ли општина да зида само школе или ће зидати станове и за учитеље, треба ценити према овоме: да ли је економски мудро озидати станове па после 23 год. не плаћати ништа за станове, но имати своје своје куће и уживати их бесплатно, или би било економски мудро и даље плаћати годишње 50.000 динара станарине, а за то никад ништа не примити. Ми 25.000 дин. плаћамо за школе, али, питање је да ли можемо за ову суму добити баш онолико школа, колико треба. Станови за фамилијазе разуме се да су ту, јер се план ради према распису министра просвете, по коме распису ти станови морају бити. Споменуто је да ово нису дефинитивни планови. И то стоји, но то је одборова ствар, да ли ће одбор већ сада да означи неку основну цену, према којој предузимач има управу и да ради детаљне и дефинитивне планове, или ће и одбор себи у тој ствари оставити неки извесан рок као што

је то учинио и предузимач. Ми који нисмо стручњаци у ценама упућени смо били на г. Илића и г. Бугарског. Али тек при дефинитивним плановима и предрачуну имаће право да се коначно реши питање о цени пошто се дефинитивни уговор прави, тек кад одбор општински усвоји детаљне планове и предрачун. Комисија је гледала као што се види да подмири потребе које су преке, и заиста овом понудом добијамо 50 учиона. Зидаће се квартира усвојили смо само за то, да после 23 год. не морамо да плаћамо за квартире. На завршетку обраћај пажњу одбора на то, да у дебати свакако дели квартире од школа и да цену од 20,000 дук. која је цена међу основним ценама највећа, не узима само као цену за школу, већ треба знати да у ту цену улазе и станови.

Поменуто је да је урачуната и цена за огрев, но то је учињено за то, што се имало на уму, да ће се нове школе ложити централно, угљеном и то ће далеко јевтиније коштати, но ложење дрвима. Односно земљишта на којима ће се зграде подизати комисија је морала старати се, да не прелази партију у буџету одређену за школе. Нисмо могли предложити куповину плацева, већ смо се ограничили на општинске плацеве, пошто би куповање плацева знатно повисило цену школа.

Г. Миша Михајловић. Хтео би да приметим, да је и у комисији разговарано о томе, да ли ће општина бити принуђена да и даље плаћа станове, па се нашло: да за сад има онолико соба колико и учитеља, и нашли смо и то, да има неколико школа које се већемо рушити па ће све то бити употребљено за станове. Пребацује вам, се да нисмо довољно обратили пажњу на овај план, а међутим ми смо га 2—3 пута прелазили и са стране хигијенске и педагошке сваку замерку уклонили. Готово је у свакој седници комисијској изношен број учиона и учит. станова, па се нашло да ће овим грађевинама све подмирено бити. По томе нема зебње — као што се овде износи — да ће општина, поред ових грађевина, морати годишње још да плаћа неки 40.000 дин

Г. Св. Николајевић. Ми већемо овде да се служимо вицеима да доказујемо шта је то распис министра просвете, — јасно је, даје он написан само у општим потезима. Но овде је питање о једној великој грађевини која треба да буде углед Београда, и ако ми већемо да нам та грађевина није нешто више но што је у распису, онда је то заиста чудо зашто је тако скупу подижемо. Ја вам кажем да ћемо ми после 5—6 година морати друге школе подизати и ове дозифивати. Овде је јасно да по плану нема ово што по закону треба да има. Но се сад сетих да овај план мора ићи г. министру на одобрење, те бива са тога молио да се овај план претходно пошаље г. министру на одобрење, па онда да приђемо дебати. Као што рекох овде нема учионица за V. и VI раз. осн. школе. што мора да уђе у план.

Г. Никола Стојановић. У Београду нема ђака за V и VI разред....

Г. Св. Николајевић. У закону јасно стоји, да свака основна школа мора имати 6 разреда, као што је у целом свету. У осталом ми не можемо натерати децу да иду у једну школу, по што само једну 6 разредну имамо.

Г. Др. М. Лeko. Морам да поковим, да сам у комисији једино за то одвојно мишљење, што сам уверен да је корисно да се претходно детаљније упознамо с нашим потребама, па да према њима удешавамо и наш рад.

Да ли су пак бројеви, које сам изнео, и на које је чинио приметбе г. др. Пачу, да ли су тачни или нетачни, о томе се не може овако на памет говорити. Ја бих молио да се одреде неколико чланова одбора, да би их могао уверити о тачности истих бројева.

Што се тиче питања с учитељским становима, држим, да би требало о томе могло боље промислити; за ту жељ и у опште по овој ствари, вужно би било умолити г. министра просвете да изволи одредити једнога изасланика, који би нам давао нужне податке.

Г. К. Петровић. Ради објашњења ствари ја ћу вам још прочитати писмо предузимачево, оно гласи:

„Господиве председниче. Сагласно оном што смо вам на последњем састанку казали, ми смо одмах по повратку амо прешли на изучавање целокупног пројекта за станове учитеља и учитељака у школској згради која би се имала подићи (у Београду) према Град Хотелу.

Резултат овога изучавања је тај, да мислимо да смо нашли једну у сваком погледу повољнију комбинацију, а коју овде подносимо и вашој и општ. одбори оцени заједно са скицираним планом у прилогу.

По овом новом распореду ви ћете видети да смо нашли.

- 1.) да сваки стан треба да има своје предеоње.
- 2.) да станови учитељака буду са свим одвојени од учитељских станова јер тога услова, није било у нашем првашњем нацрту.
- 3.) да ходник на уласку у главно здање не буде подељен на двоје каквом преградом.
- 4.) да ћемо избегавати дуге ходнике који су увек веома незгодни.

Дакле, као што се из приложеног нацрта можете уверити, сваки дотични стан одговараће распореду изложеном у распису г. министра просвете.

Ми ни мало не сумњамо, г. председниче, да ће вас ове измене потпуно задовољити, и надамо, се да ћемо у скоро добити од вас одговора о пријему нашег предлога и од ваше и од одборске стране. По пријему таквог плана ми ћемо похитати са израдом планова свјазу школских зграда саобразно сваком плацу по насаоб, и који ће по вашем одобрењу служити за основу редакције самога уговора и коначног плана.

Изволте г. преседниче примити уверење нашег најодличнијег коштосања.

Брисел 24 декем. 1886 год.

Ж.н Фишфе, А. Вандер Стратен.

Да вам прочитам још и правила о грађењу школа и намештаја школског и т. д. која су, правила, у неку руку као и закон. Из истих правила ја ћу вам прочитати само одељак други:

Члан 4.

„Школска зграда треба да је ако се икакo може од тврдог материјала. Зидови појединих одељака где има више разрела или слушаоница морају бити тако дебели (најмање од једне цигле) да се звук или глас у другој слушаоници не чује.

Учионице треба да буду над подрумом, ако подрум није влажан.

Све собе морају бити најмање један метар над равнином земљишта.

Члан 5

При мањим школским зградама учионица мора бити окренута југу или истоку а код великих лица увек југоистоку, зачеље северо-западу, десно крило југо-западу а лево крило северо-истоку. Собе за цртање, кабинети, ходници и канцелар је могу бити на северној страни.

Члан 6

Кров треба да је висок, покривен препом или плочама, с нагибом за цреп $\frac{1}{3}$ а за плоче $\frac{1}{4}$ распона т. ј. ширине зграде.

Улазак у учионицу не сме бити с поља него из ходника.

Ходници не треба да су шири од три метра, морају бити покривени, добро осветлени и за ветрење удешени. Прозор на ходнику има се тако удесити, према вратима учионице, ради бољег ветрења особито лети.

Степенице не смеју бити уже од 1,5 м. ни праве ни увијене, већ на два до три колена завијене, а морају имати места и за одмарање. Стененице на слободној ивици морају имати ограду. Та ограда мора бити висока и честа и на њој у растојању од по метра стубићи, да деца, не би ограду употребила за пузање.

Пад степеница мора бити 0,15 до 0,17 метра, а сваки басамак четвороугалан, а не обал и дубок 0,3 метра. Дубљива басамака удешава се према висини; тако, ако је висина 0,150 онда дубљива треба да буде 0,324, а кад је висина, 0,170 дубљива мора бити 0,304.

Члан 7

При свакој већој школи, особито у варошима, потребна је и соба за гимнастику која се може и угрејати. Висина те собе да износи 5—6 метара светлост у собу за гимнастику треба да долази са две стране.

Место за гимнастику по селима обично да буде у авлији између баште и школске зграде.

Члан 8

Ни једна учионица не сме бити дужа од 10, шири од 7 ни виша од 4 метра, а висина никад мања од 3, 5 метра.

Највећа учионица може дакле имати 70 квадратних или 230 куб. метра:

У такој учионици са хигијенског и педагошког гледишта желети је да не буде више од 45 ђака. Но допушта се да највећи број ђака буде 50. Тада пак треба се старати да се нова учионица отвори.

Ако је број ђака мањи од 45, онда према томе и учioniца може бити мања. Увек гледа се на то да учioniца буде дугуљаста, тако да размера између ширине и дужине стоји као 3, 5. На сваког ђака мора доћи у најмању руку по 1, 5 квадратна метра површине рачунајући на ту и школски намештај.

За одступање од ове основе у преважним приликама мора се тражити нарочито министарско одобрење, које ће се давати кад се узроци одступања не могу отклонити.

Члан 9

Прозори треба да су окренути истоку или југу, а увек према левој уздужној страни ђачких седишта. По потреби могу бити прозори и иза леђа, али светлост с ове стране да није јача од оне с леве стране. итд.“

Да вас не бих читањем мучио, прекипућу даље читање, јер се и из овога, што сам прочитао, очигледно види: да све примедбе г. Николајевићеве опадају, по што се предузимач обвезао да ради по овим правилима, у којима је све предвиђено; и која су, правила, донесена по саслушању оних стручних корпорација, којима је рад г. Николајевић да се сад ствар на оцену и мњење упути. Што се пак тиче самог материјала и осталог, о томе се тек онда може говорити, када се добије свеска техничких услова (cahier des charges), која ће бити такође прокретикована у одбору. И тако по свему овоме што сам до сад казао, мени се бар чини, да нема места да се, по предлогу г. Николајевића, ствар ова упућује министарству просвете и тражи још веко стручњачко мњење и оцена, јер се тим протезањем може овако добра ствар, ако не сасвим упропастити, а оно извесно је, може се бацити у назад са неколико месеца. А то и једно и друго штетно је. —

Г. Св. Николајевић. Ја не знам шта ви говорите као правник да је то закон.

Г. К. Црногорац. Ми немамо друге основе по којој би радили.

Г. Св. Николајевић. Овај се распис мора поштовати као закон, али то је друга ствар кад се распис пише за целу Србију а друго је кад се у Београду подижу школе које треба да буду углед свима школама у Србији.

Г. К. Петровић. Данас постоје тројазне школе: обичне; (н. разр.) продужне у којима се држе предавања само четвртом и за које могу послужити исти локали; и V и VI разр. који се подижу у оном случају кад у месту нема других школа као: гимназија, реалака итд. (Чује се: довољно смо обавештени.)

Г. Св. Николајевић. Нисте добро прочитали закон, јер се у њему Београд не одваја од других места у Србији. Зар ако сад нема тих школа да нам то буде излаз?

Г. К. Црногорац. Па једна 6 разредна школа подиже се, то је она код „Саборне цркве“

Г. Др. Л. Пачу. Повнављам, да се и опет те две ствари брајају. Ово што ми дајемо, не дајемо само за школе већ и за квартире. Цифра од 25000 дин. иде чисто на школе, а том цифром не можемо да снабдемо Београд потребним школама. Господа треба да знају и то, да сам ја у комисији тражио да се подигне већи број школа па да се у дари разрез за плаћање, и ја би први пристао да плаћам. Дакле, треба имати у виду да смо се ми везали за цифру

којом располажемо и гледали да за њу добијемо и добре школе и квартире.

Заступник председника г. Мијај. Кр. Петровић. Има ли још ко да говори (Нема.) Дакле, ко је за предлог комисије казаће „за“ а које противан казаће „против“ (Настаје гласање. Одбор је:

примио

предлог комисије са 15 противу 7 гласова. Против гласали. г. г. М. Стевановић, Свет. Николајевић, Милош Валожиф, Мита Наумовић, Милутин Марковић, Др. М. Лeko, А. Богатинчевић. г. Стев. Добривојевић отишао је пре дебате.

После овога, одбор

изабра

г. Димитрија Миловановића, Јов. Илкића, Др. Лазу Пачуа Др. Ђ. Дамитријевића, Косту Петровића и општ. заступника г. Јов. Николића као комисију која ће да спреми привремени уговор са предузимачем.

Састанак закључен у 7½ часова.

ОПШТИНСКЕ ВЕСТИ

Одборска седница. У среду, 11-ог ов. месеца држана је ванредна седница одбора у којој је решено да се отворе понуде, које су стигле према расписаноме конкурсу 10-ог ов. мес. за канализацију, водоводе и осветљење.

*

Добисене понуде. Према стечају за водоводе, канале и осветљење вароши Београда добивене су четири понуде: једна за сва три посла, једна само за осветљење и две за водоводе. Комисија којој је поверено да отвори добивене понуде, учинила је то на састанку 12-ог ов. мес. Сад ће имати комисија стручњака да проучи и сјавни те понуде, и о истима одбору своје мишљење поднесе.

*

Избор инжењера. У једној од првих седница извршиће се избор обојице општинских инжењера.

АНАЛИЗЕ

Београдских и топчидерских пијаћих вода минералних вода по Србији и српског фосилног угља,

од С. М. ЛОЗАНИЋА

(могу се добити у књижара П. Ђурчића и Пурића у Београду, а у књижари Валожћа у Београду и у Нишу. Цена је 2 дин.)

УВОЗ ИЗ АУСТРО-УГАРСКЕ

Ова књига може бити од користи лекарима, јер садржи анализе наших важнијих минералних вода; по томе она може заинтересовати и апотекаре и посетиоце наших бања. Ова књига може бити од користи нашим индустријалцима који производе и троше угаљ, јер садрже анализе овог нашег важнијег фосилног угља. У тој књизи може наћи поуке сваки, који се интересује за српске вода и српско гориво. Београђани пак наћиће у тој књизи хемиске податке својих пијаћих вода.

ПИЈАЦА БЕОГРАДСКА

ШТА ЈЕ КРЕШЛО КРЕКО ОПШТИНСКОГ КАНТАРА

ТЕЖИНА		за месец фебруар 1887	ПРОСЕЧНА ЦЕНА	
ЛИТАР	КИЛА		ДИН.	ПР.
539.946	Пшенице		16	74
208.292	Пшеничног брашна (лебног)	21	50	
13.875	" " финог			
47.875	Кукуруза	11	16	
11.572	Кукурузног брашна	—	—	
16.878	Јечма	11	28	
93.751	Овса	11	26	
161.204	Арпаџика	50	68	
27 980	Мекња	8	—	
975	Крива			
54.486	Пасуља	20	—	
11.234	Лука црна	15	—	
10.181	Катрана	11	50	
160.333	Креча	3	50	
128.760	Сена	3	52	
7 530	Сламе	3	—	
97.047	(узвих шљива сиоре)	27	10	
23.935	Ораја	97	—	
2.010	Масги	110	—	
91.233	Свиње	75	—	
26.250	Кромшира	5	85	
21.058	Јабуре	21	70	
221	Кајмана	61	40	
102.500	Ракије меке	20	—	
650	" луге	50	—	
66.800	" комоее	12	27	
15.750	Вина црна	26	—	
	" бела	—	—	

ИЗВОЗ ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ

ТЕЖИНА		за месец фебруар
ЛИТАР	КИЛА	
236.601	Сувих шљива	
1.520	Шинарака	
30.341	Кожада кожа Овчији	
15.730	" " Јагњехих	
1040	" " Кавлана	
8.402	" " Козирих	
	" " Телећих	

46.275
160
16.400Брашна
Пасуља
Мекња
Ширитуса

ЦЕНА СТОКЕ

тежина	За месец фебруар 1887 г.	ПРОСЕЧ. ЦЕНА	
		ДИНАРА	ПАРА
1 пар волова (око 400 кила)		195	
1 пар крава (око 260 кила)		127	
1 пар свиње (око 100 кила)		48	
ЦЕНА ЖИВИНЕ			
1 пар патака		2	50
1 пар гусака		4	50
1 пар кокошију		2	60
1 пар ћурака		7	
ЦЕНА КОЖАМА			
1 пар овчи кожа		3	20
1 пар јагњехи кожа		2	
1 пар јарећи кожа		4	10
1 пар лисичи		5	10
1 пар зечи		1	40
1 пар кавлана		1	40
1 кила козијих кожа		1	85
Д Р В А			
1 кола дрва растова		7	
1 кола дрва букова		8	
НАДНИЦЕ			
надничари без хране		2	35
косачи		—	
орачи са два вола		4	50
зидари		3	50

Због нагомиланог службеног материјала морао је да нас са свим изостати неслужбени део листа.

ИЗАШЛА ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ
ПРВА КЊИГА
ВУКОВИХ ДЈЕЛА
НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ
ЦЕНА САМО 2 ДИНАРА